تحلیل

خواسته‌های آژانس فراتر از توافق پادمانی است

آژانس در ادامه رویکردهای سیاسی‌کارانه خود مطابق با نیات تروئیکای اروپایی و فراتر توافقات صورت گرفته با جمهوری اسلامی ایران در ارائه گزارشی از ایران خواست در خصوص دوربین‌های نظارتی اقدامی مخالف پادمان میان ایران و آژانس انجام دهد. درخواستی که البته کارشناسان بر این باورند با رویکردهای فنی و حقوقی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در تضاد است. در همین زمینه ابوالفضل عمویی، عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به خبرنگار جام جم گفت: درخواست مدیرکل آژانس برای دسترسی بازرسان آژانس به کارخانه تسا درکرج مبانی حقوقی ندارد.

به گفته عمویی، در حال حاضر همکاری‌های ایران با آژانس مبتنی بر پادمان است. تمرکز پادمان روی مواد هسته‌ای است. ما در کارخانه تسای کرج فعالیتی مرتبط با مواد هسته‌ای نداریم، بلکه آنجا قطعات سانتریفیوژ تولید می‌شده که مورد یک حمله خرابکارانه قرار گرفت و ما حدس می‌زنیم این اقدام از سوی رژیم صهیونیستی انجام شده است.

این عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی با بیان این‌که بر اثر این حمله خرابکارانه، بخش‌هایی از دوربین‌های آژانس که در این سایت بوده آسیب دیده، خاطرنشان کرد: شنیده شد مدیرکل آژانس درخواست دسترسی برای بازسازی این دوربین‌ها را مطرح کرده است. اما باید توجه داشت دوربین‌هایی که در این سایت بوده عمدتا به واسطه پروتکل الحاقی حضور داشته و در حال حاضر هم براساس مصوبه مجلس مبنی بر اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و در پی بدعهدی طرف مقابل و عدم رفع تحریم‌ها، ایران اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی را متوقف کرده است و همکاری‌های جمهوری اسلامی با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی صرفا براساس پادمان صورت می‌گیرد.

نماینده تهران با اشاره به این‌که پادمان بر موضوع مواد هسته‌ای تمرکز دارد و نه قطعات سانتریفیوژ یادآور شد: از این نظر درخواست بازسازی این دوربین‌ها منطقی نیست و هیچ جنبه حقوقی ندارد. البته ایران در قالب یک حسن نیت به یک توافقی با دبیرخانه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی رسیده که براساس آن صرفا اجازه داده شده فایل‌های ضبط و فلش‌کارت‌های دوربین پروتکلی آژانس با حضور ناظران ایرانی و بدون دسترسی محتوای آن به بازرسان آژانس مورد تعویض قرار گیرد.

وی در عین حال خاطرنشان کرد: اما بعد از اقدام خرابکارانه در سایت تسای کرج، دوربین‌های آژانس مورد آسیب قرار گرفته و الان طبق قانون اقدام راهبردی جواز مجددی برای نصب دوربین‌های پروتکلی وجود ندارد. از این نظر خواسته مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مطابق با مبانی حقوقی نیست و مبتنی بر همکاری‌های جاری میان جمهوری اسلامی ایران و آژانس نیست؛ بنابراین از منظر حقوقی این خواسته اساسا قابل پذیرش برای ایران نیست.

عمویی با اشاره به این‌که از منظر سیاسی هم این موضع آژانس قابل بررسی و ارزیابی است، گفت: ما باید از نظر سیاسی به این نکته توجه کنیم ایران با پذیرش تعویض کارت‌های حافظه دوربین‌ها حسن نیت خود را نشان داده اما گزارش اخیر آژانس احساس می‌شود در آن شیطنتی دیده می‌شود و به این نگرانی سابق دامن می‌زند که آژانس از جایگاه فنی و حقوقی خود دور می‌شود و در موقعیت سیاسی قرار می‌گیرد.

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به این موضوع هم تصریح کرد در کنار این مساله باید این نکته را هم یادآور شد که در آژانس و کشورهای اصلی شورای حکام اقدام خرابکارانه در سایت تسا را محکوم نکردند. این اقدام به دلیل این‌که به یک تاسیسات فنی صورت گرفته قابلیت محکومیت بین‌المللی دارد اما چنین اتفاقی صورت نگرفته است. بر این مبنا وقتی آژانس حتی حاضر نیست یک خرابکاری را در سایت مورد محکومیت قرار نداده حتما نباید انتظار داشته باشد ایران هم دامنه حسن نیت خود را توسعه بدهد.

دستگیری سوداگران رمز ارز توسط وزارت اطلاعات

وزارت اطلاعات اعلام کرد، یکی از بزرگ‌ترین شبکه‌های سازمان‌یافته کلاهبرداری در سطح کشور توسط سربازان گمنام امام زمان (عج) شناسایی و مورد ضربه قرار گرفت و عناصر آن دستگیر شدند. به گزارش فارس، این باند با فریب افکار عمومی و تشویق افراد به خرید و سرمایه‌گذاری در رمزارز مجعول «کینگ مانی»، مبالغ هنگفتی را از زیرمجموعه‌های خود کسب کرده و با ایجاد نوسانات ساختگی در قیمت رمزارز ادعایی، اقدام به خرید و فروش آن کرده است. در این عملیات اعضای این باند با حکم مرجع قضایی دستگیر و به دلیل تعداد زیاد مالباختگان، پرونده آنان در سیر مراحل قضایی است.

همچنین در اطلاعیه دیگری وزارت اطلاعات اعلام کرد یک گروهک تروریستی که با حمایت و هدایت سرویس‌های اطلاعاتی کشورهای متخاصم قصد عملیات خرابکارانه در داخل کشور را داشت توسط سربازان گمنام امام زمان (عج) در وزارت اطلاعات مورد حمله قرار گرفت.

آژانس رویه‌ای بر خلاف توافقات تهران را در پیش گرفته است

رافائل گروسی دو هفته پس از سفر به تهران، اتهام‌زنی علیه برنامه هسته‌ای ایران را از سر گرفت

یک بام و دو هوای آژانس

مریم عاقلی
سیاسی

«فیلم دوربین‌های آژانس فقط به شرط اجرای تعهدات از سوی آمریکا ارائه می‌شود» این گزاره را می‌توان خلاصه دقیق‌ترین مطالبات ایران از آژانس دانست. مجتمع تسای کرج این روزها دوباره به داستان جدیدی در ارتباط تهران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تبدیل شده و بار دیگر موضوع برجام و فعالیت هسته‌ای کشورمان را به پروپاگاندای جدید غرب علیه ایران تبدیل کرده است. آن هم در شرایطی که آمریکا با خروج یکطرفه از برجام بدون هیچ هزینه‌ای هنوز حاضر به بازگشت نشده و هر روز یک آپدیت جدید از نحوه بازگشت خود ارائه می‌دهد اما با این حال، ایران متهم به همکاری نکردن با آژانس بین‌المللی است!

حالا بعد از گزارش پرغلط رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی علیه فعالیت هسته‌ای کشورمان روز گذشته او در گفت‌وگو با برنامه «هاردتاک» شبکه انگلیسی بی‌بی‌سی مجددا خواهان دسترسی کامل آژانس به تأسیسات هسته‌ای ایران شده و در بخشی از این مصاحبه درباره گزارش اخیر درخصوص تجهیزات آژانس در سایت «تسا» در کرج گفت: «شما قبلا گفتید که این درخواست آمریکایی‌هاست. خیر، این درخواست آمریکایی‌ها نیست این درخواست آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) است. آمریکایی‌ها درخواست نمی‌کنند، من درخواست می‌کنم.

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از ایران درخواست می‌کند تا به آنچه که با آنها در روز یکشنبه ۱۲ سپتامبر (۲۱ شهریور ماه) توافق کردم احترام بگذارند. ما توافق کردیم که ما بتوانیم تمامی تجهیزات خود را در آنجا (تأسیسات هسته‌ای ایران) سرویس کنیم، شما به دوربین‌هایی که در آنجا نصب شده اشاره می‌کنید که این همه تجهیزات نیست و بخشی از آن است و شامل تمامی (تجهیزات) نمی‌شود و بخشی از آن است.»

اما ماجرای سایت «تسا» در کرج چیست؟ مجتمع تسای کرج که جدیدترین پرده نمایش آژانس علیه ایران شده، به‌دلیل اقدام خرابکارانه علیه آن، وضعیت مشخصی دارد که دلایل ایران هم درباره اجازه ندادن برای نصب مجدد دوربین‌های نظارتی کاملا به‌حق است.

ماجرا از این قرار بود که روز چهارشنبه دوم تیرماه رسانه‌ها از «اقدام خرابکارانه» علیه یکی از ساختمان‌های سازمان انرژی اتمی در این مجتمع خبر دادند و روزنامه آمریکایی نیویورک‌تایمز مدعی شد ساختمان سازمان انرژی اتمی ایران در نزدیکی کرج با پهپاد کوچکی هدف قرار گرفته است. نیویورک‌تایمز همچنین در ادعای دیگری به نقل از یک مقام ارشد اطلاعاتی آمریکا نوشت که حمله به تاسیسات تولید سانتریفیوژ ایران در فهرست پیشنهادی بود که اسرائیل در اوایل سال ۲۰۲۰ به مقام‌های ارشد دولت دونالد ترامپ ازجمله مایک پمپئو، وزیر خارجه دولت ترامپ و جینا هسپل، رئیس سی‌آی‌ای به‌عنوان بخشی از طرح گسترده خود علیه برنامه هسته‌ای ایران ارائه کرد. اتفاقی خرابکارانه که از سوی سخنگوی وقت دولت روحانی هم تایید شد.

با وقوع این اتفاق، طبیعی است که همچنان تحقیقات امنیتی و قضایی در مورد مجتمع تسای کرج ادامه داشته باشد و علی‌القاعده هنوز تجهیزات نظارتی این مجتمع در زمره تجهیزات تحت سرویس فنی قرار نمی‌گیرد و از سوی دیگر این موضوع جزو تفاهمات بیانیه مشترک تهران و آژانس هم نبوده است. نکته مهم دیگر این است که آژانس حتی حاضر نشد بعد از سه اقدام خرابکارانه تروریستی در تأسیسات هسته‌ای کشورمان در طول یک‌سال گذشته، این موضوع را محکوم کند.

گزارش اخیر رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درخصوص اجازه ندادن ایران برای نصب مجدد دوربین‌های نظارتی در مجتمع تسای کرج، باعث شد کاظم غریب‌آبادی، سفیر و نماینده دائم کشورمان نزد سازمان‌های بین‌المللی در وین هم واکنش دقیق و جامعی به این سیاسی کار آژانس نشان دهد و گزارش آژانس درباره دوربین‌های نظارتی در سایت «تسا» در کرج را نادرست بداند.

او در رشته توییتی در واکنش به گزارش غیرفنی و سیاسی گروسی تاکید کرد که هر تصمیم ایران در مورد تجهیزات نظارتی آژانس صرفا بر مبنای ملاحظات سیاسی بوده و نه حقوقی؛ از این‌رو، آژانس نمی‌تواند و نباید حقی برای خودش در این زمینه قائل شود.

اعلام مخالفت ایران به گروسی برای تعمیم تعویض کارت‌های حافظه

اما واکنش‌ها به گزارش غیردقیق رافائل گروسی ادامه داشت و بهروز کمالوندی، سخنگوی سازمان انرژی اتمی کشورمان هم از نامه اعتراضی ایران به آژانس خبر داد و روایت جدیدی از عدم تفاهم در زمینه مورد ادعای گروسی ارائه کرد و گفت: «آقای گروسی و همکاران ایشان به خوبی می‌دانند تفاهم صورت گرفته در قالب بیانیه مشترک، مشمول تجهیزات نظارتی (دوربین‌ها) مجتمع کرج به این دلیل که در نتیجه خرابکاری تیرماه این مجتمع همچنان تحت تحقیقات امنیتی قرار دارد، نمی‌شد.» حتی طبق گفته کمالوندی درخواست تعمیم تعویض کارت‌های حافظه به دوربین‌های این مجتمع در سفر به تهران و حاشیه کنفرانس عمومی وین مطرح شده که در هر دو بار ضمن ارائه توضیحات توسط آقای اسلامی، پاسخ منفی و مخالفت ایران را به دنبال داشته و آقای اسلامی با صراحت کامل و ذکر دلایل مطرح شده، تعمیم تعویض کارت‌های حافظه به مجتمع یادشده را ناممکن و خارج از چارچوب بیانیه مشترک اعلام کرده است.

اروپا و آژانس در برابر تهران

این بازی جدید وقتی تکمیل شد که اتحادیه اروپا هم وارد میدان شد و از گزارش آژانس درباره تجهیزات نظارتی در تأسیسات ایران حمایت کرد.

اروپا با مواضعی مداخله‌جویانه در خصوص مجتمع تسا ابراز نگرانی کرد و از ایران خواست دسترسی به این سایت را برای کارشناسان آژانس فراهم آورد. اتحادیه اروپا حتی فراتر از این نکته رفته و از گروسی خواسته در خصوص این موضوع به شورای حکام گزارش دهد. اروپا در حالی این بیانیه مداخله‌جویانه را منتشر کرده که انگلیس، فرانسه و آلمان در کنار آمریکا جزو بدهکارهای برجام هستند و هنوز به تعهدات خود عمل نکرده‌اند.

البته این گستاخی اروپا و نادیده گرفتن تعهدات خودشان بار دیگر با واکنش غریب‌آبادی همراه شد. سفیر و نماینده ایران در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اعلام کرد: «آژانس، آمریکا و سه کشور اروپایی بدانند نمی‌توانید هم در برابر اقدامات تروریستی رژیم اسرائیل سکوت کنید و جلوی آن را نگیرید و هم خواهان تداوم نظارت و حضور دوربین‌های آژانس در تأسیسات تحت خرابکاری تروریستی باشید. هنگامی که تجهیزات نظارتی آژانس توسط رژیم صهیونیستی از کار می‌افتد، از ایران انتظار نداشته باشید مجدد آن را بدون هزینه‌ای برای این رژیم و بدون هیچ اقدامی از سوی آژانس و کشورهای مدعی بازنصب کند.»

همچنین گروسی روز گذشته در بی‌بی سی ادعا کرد محدود شدن توانمندی‌های بازرسی آژانس بازگشت به توافق را دشوار می‌کند و در عین حال گفته: « ما تلاش می‌کنیم آنها (بازرسان) را در آنجا حفظ کنیم، ما آنها (بازرسان) را در آنجا داریم». این مواضع کاملا سیاسی آژانس در حالی است که از روز اول، عهدی بین آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با جمهوری اسلامی ایران صورت گرفت مبنی براین‌که اگر چنانچه آمریکا به برجام بازگشت و تعهداتش را عملیاتی کرد آژانس می‌تواند فیلم‌هایی که توسط دوربین‌های نظارتی آنها در مراکز هسته‌ای کشورمان ضبط شده است را برده و آن را ملاحظه کنند. بیگی‌نژاد از اعضای کمیسیون انرژی مجلس ضمن تصریح بر این نکته تاکید دارد: «اگر چنانچه آمریکا به برجام بازنگردد ایران چنین تعهدی را مبنی براین‌که حافظه دوربین‌های نظارتی را به آژانس بدهد، اجرا نمی‌کند.»

بنابراین به نظر می‌رسد این یک توافق کاملا منطقی است. به‌ویژه حالا که تجهیزات نظارتی آژانس در سایت کرج، توسط رژیم صهیونیستی از کار افتاده است و آژانس یکطرفه به اتهام‌زنی علیه ایران ادامه می‌دهد و با صدای بلند مشغول بیانیه خوانی است.

اگر چنانچه آمریکا به برجام بازنگردد ایران چنین تعهدی را مبنی براین‌که حافظه دوربین‌های نظارتی را به آژانس بدهد را اجرا نمی‌کند، به‌ویژه اکنون که تجهیزات نظارتی آژانس توسط رژیم صهیونیستی از کار افتاده است

نکته

گزارش جدید آژانس فراتر از چارچوب توافق شده بیانیه مشترک

سفر گروسی به تهران و دیدار و تفاهم محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی با رافائل گروسی، مدیرکل آژانس گذرگاه دیگری است که موجب خدشه در گزارش اخیر آژانس می‌شود، چراکه مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در بخشی از جدیدترین گزارش خود ادعا کرده تصمیم ایران در اجازه ندادن به آژانس برای دسترسی به کارگاه ساخت قطعات سانتریفیوژ تسای کرج بر خلاف شرایط توافق شده در بیانیه مشترک (۲۱ شهریور) با محمد اسلامی، مدیرکل سازمان انرژی اتمی و معاون رئیس‌جمهور ایران بوده اما به گفته غریب‌آبادی گزارش رافائل گروسی اساساً فراتر از چارچوب توافق شده در بیانیه مشترک میان ایران و آژانس است.

قرار نیست همواره مقررات یک‌طرفه را بپذیریم

فتاح غلامی
سیاسی

بیانیه جدید اروپا که در پی گزارش جدید آژانس صادر شده حاکی از آن است که این نهاد بین‌المللی وارد بازی‌های سیاسی شده و در پی تکمیل پازل غرب در راستای فشار بر ایران است. فریدون عباسی، عضو کمیسیون انرژی مجلس در گفت‌وگو با جام جم به تشریح این اقدام سیاسی آژانس پرداخت.

ارزیابی شما از گزارش اخیر رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی چیست و چقدر منطبق با توافق اخیر در سفر تهران است؟

گزارش ارائه شده ربطی به سفر اخیر مدیرکل آژانس و توافقاتی که در تهران صورت گرفته ندارد و این گزارش‌ها براساس روال عادی است که آژانس براساس درخواست‌های کشورهای عضو طی می‌کند. به این نکته هم باید توجه کنیم آژانس تحت تاثیر کشورهای غربی است و بیشتر بازرسان و کارشناسان این نهاد هم متاثر از این موضوع هستند. نکته دیگر این‌که انگلیس، فرانسه و آلمان از ۲۰ سال گذشته آژانس را برای بازرسی از تاسیسات هسته‌ای ایران تحت فشار قرار می‌دادند.

متاسفانه کشور ما هم با این مجموعه همکاری‌هایی داشت و براساس آن حتی از برخی توافقات هم عدول می‌کردیم و تکالیف اضافه‌ای را می‌پذیرفتیم. کم‌کم این توقع برای آژانس و غرب ایجاد شد که حتی در صورت بدعهدی آنها باز هم ایران باید به تعهدات خود پایبند باشد. این رویه باید قطع شود و به‌هیچ‌وجه نباید اجازه داد که آنها دوباره اجازه بازرسی خارج از توافقات صورت گرفته، داشته باشند چون آنها همیشه در پی گرفتن بهانه هستند و خواسته‌های فراتر از مبانی حقوقی و توافقات صورت گرفته مطرح می‌کنند.

به‌عبارت دیگر آنها می‌خواهند که جمهوری اسلامی ایران همواره در یک مسیر پاسخدهی بدون انقطاع قرار گیرد. بنابراین شایسته است که از این پس ایران مسیر مستقلی را در پیش بگیرد و اگر آژانس بخواهد به این رفتارهای خود ادامه دهد دیگر لزومی ندارد که ما در ام‌پی‌تی باقی بمانیم. ما عضوی از ان‌پی‌تی هستیم و پس از آن‌که در برجام تکالیفی را پذیرفتیم دیگر موضوع تمام شده‌است. یعنی تصمیمی گرفته شده و ما هم به تکالیف خود عمل کردیم اما این طرف‌های مقابل هستند که به تکالیف خود عمل نکردند و مرتب زیاده‌خواهی می‌کنند.

با توجه به این‌که از روز اول عهدی بین آژانس بین‌المللی اتمی با جمهوری اسلامی ایران صورت گرفت مبنی براین‌که اگر چنانچه آمریکا به برجام بازگشت و تعهداتش را عملیاتی کرد آژانس می‌تواند فیلم‌هایی را که توسط دوربین‌های نظارتی آنها در مراکز هسته‌ای کشورمان ضبط شده ملاحظه کنند. ولی اگر چنانچه آمریکا به برجام بازنگشت ایران چنین تعهدی را مبنی براین‌که حافظه دوربین‌های نظارتی را به آژانس بدهد را اجرا نمی‌کند. اما حالا گزارش اخیر رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی فراتر از چارچوب توافق شده در بیانیه مشترک میان ایران و آژانس است، موضع ایران در این زمینه باید چگونه باشد؟

پیشنهادم این است که به آژانس اعلام کنیم موضوع ختم شده و اگر آژانس دوباره می‌خواهد بهانه جدیدی را بیاورد ما باید از ان‌پی‌تی خارج شویم و دیگر اجازه نمی‌دهیم دوربینی در کار باشد و از این پس خودمان مسیر فعالیت هسته‌ای را براساس نگاه و نظر خود ادامه می‌دهیم. همان‌طور که کشورهایی مثل هند و پاکستان این راه را دنبال کردند و پیشرفت‌هایی را در حوزه ساخت راکتور و استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای داشته‌اند.

اتحادیه اروپا طبق گزارش گروسی از ایران می‌خواهد تا بدون هرگونه تأخیر به بازرسان آژانس اجازه دسترسی به کارگاه تولید قطعات سانتریفیوژ مجتمع تسای کرج را بدهد، در حالی که هنوز در این مرکز تحقیقات امنیتی و قضایی در مورد مجتمع تسای کرج همچنان ادامه دارد، نظر شما درباره این وارونه‌نمایی علیه ایران چیست؟

واقعیت این است که اتحادیه اروپا صلاحیت خاصی ندارد که درخواستی غیرقانونی دراین باره از ایران داشته باشد. این‌که حافظه‌ها تعویض و پلمب شوند و در ایران بمانند مشکل زیادی را به لحاظ فنی ایجاد نمی‌کند. این برای استمرار بازرسی آژانس است و ما هم تخلفی در این زمینه نمی‌کنیم. ما هم این حافظه را در اختیار آنها قرار نمی‌دهیم تا وقتی به تعهدات خود عمل کنند. مساله فراتر از این موضوعات است و به‌طور کلی معتقدم وقتی آنها به تعهدات خود عمل نمی‌کنند اساسا برجام منتفی است و ما هم می‌توانیم از ان‌پی‌تی خارج شویم تا از فشارهای غیرقانونی رهایی یابیم. قرار نیست تا آخر مقررات یک‌طرفه آنها را بپذیریم.